

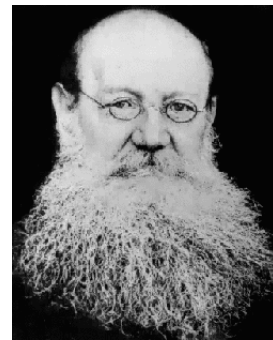
Anarchist Black Cross Gent

Twee actuele klassieke essays over

GEVANGENISSEN

**hun morele invloed op
gevangenen**

Peter Kropotkin

**een sociale misdaad en
mislukking**

Emma Goldman

GEVANGENISSEN EN HUN MORELE INVLOED OP GEVANGENEN

Peter Kropotkin

Na het probleem van de economie en dat van de staat is het belangrijkste probleem wellicht dat met betrekking tot de controle van **antisociale** daden. Het **recht spreken (De rechtsspraak)** is altijd het voornaamste instrument geweest bij het toebedelen van rechten en privileges omdat het gebaseerd was op het solide fundament van **(gevestigde) uitgevaardigde** rechten. Daarom zit in de vraag wat men moet doen met zij die **antisociale** daden stellen, het grotere probleem vervat van regering en staat.

Het is tijd dat we ons de vraag stellen of een veroordeling tot de doodstraf of tot een gevangenisstraf rechtvaardig is. Bereikt men hiermee de twee nagestreefde resultaten, namelijk voorkomen dat iemand een antisociale daad herhaalt en (wat betreft gevangenis) zorgen dat de dader tot inkeer komt.

Dit zijn geen eenvoudige vragen. Van het antwoord hangt veel af: niet alleen het geluk van duizenden gevangenen, het lot van ongelukkige vrouwen en kinderen waarvan de mannen en vaders hen niet kunnen helpen van achter de tralies, maar ook het geluk van de mensheid. Elke onrechtvaardigheid ten opzichte van een individu, wordt tenslotte door de hele mensheid gevoeld.

Omdat ik heb kunnen kennismaken met twee gevangenis in Frankrijk en verscheidene in Rusland en omdat een aantal gebeurtenissen in mijn leven mij ertoe gebracht hebben om het gevangenisvraagstuk opnieuw te bestuderen, denk ik dat het mijn plicht is om mij openhartig uit te spreken over wat gevangenis zijn en om mijn observaties en de overtuigingen die daaruit voortkomen toe te lichten.

Als een man eenmaal in de gevangenis heeft gezeten, zal hij ernaar terugkeren. Het is onvermijdelijk en statistieken bevestigen dat. De jaarrapporten van de strafrechtbank in Frankrijk tonen aan dat de helft van al degenen die door een jury veroordeeld worden en twee vijfde van al degenen die jaarlijks wegens kleine misdrijven voor de politierechtbank

verschijnen, de gevangenis als leerschool hebben gehad. Bijna de helft van degenen die terechtstaan voor moord en drie vierde van degenen die terechtstaan voor diefstal, zijn **recidivisten**. Wat betreft de **centrale gevangenissen**: meer dan een derde van de gevangenen die vrijkomen uit deze zogenaamde correctionele instellingen, belanden binnen de twaalf maanden na hun vrijlating opnieuw in de gevangenis.

Een andere interessante invalshoek is dat de misdaad waarvoor iemand opnieuw in de gevangenis belandt altijd ernstiger is dan de eerste. Als hij aanvankelijk een kruimeldiefstal beging, dan keert hij nu terug voor een gewapende overval. Als hij de eerste keer werd opgesloten voor geweldpleging, dan keert hij vaak terug als moordenaar. Alle criminologen zijn het eens over deze vaststelling. Recidivisten zijn een groot probleem geworden in Europa. **Je weet hoe Frankrijk het heeft opgelost: daar hebben ze beslist dat ze allemaal vernietigd moeten worden door de koorts van Cayenne, en de uitroeiing begint al tijdens de reis. (voetnoot toevoegen?)**

Ondanks alle hervormingen die tot nog toe werden doorgevoerd, ondanks alle experimenten met verschillende gevangenisssystemen, blijven de resultaten altijd hetzelfde.

Ten eerste stijgt noch daalt het aantal inbreuken op bestaande wetten, welke ook de straffen zijn: in Rusland is de strop afgeschaft en in Italië de doodstraf, maar het aantal moorden is er gelijk gebleven. De wreedheid van de rechters groeit of vermindert, de wreedheid van het **jezuïtisch(klerikaal?)** strafstelsel verandert, maar het aantal die als misdaden bestempeld worden, blijft hetzelfde. Het wordt alleen beïnvloed door andere oorzaken die ik verderop zal bespreken.

Ten tweede vermindert het probleem van de recidivisten niet, welke veranderingen er ook worden doorgevoerd in het gevangenisregime. Dit is onvermijdelijk omdat de gevangenis alle kwaliteiten vernietigt die iemand geschikt maken voor het leven in gemeenschap. Ze maakt van hem iemand die onvermijdelijk zal terugkeren naar de gevangenis om zijn dagen te eindigen in een van de stenen tombes waarboven geschreven staat: **“Huis van hechtenis en heropvoeding”**. Er is maar één antwoord mogelijk op de vraag wat men kan doen om dit strafstelsel beter te maken: Niets. Een gevangenis kan niet verbeterd worden. *Met uitzondering van een paar onbelangrijke kleine verbeteringen, is er absoluut niets dat men kan doen, behalve ze slopen.*

Ik zou kunnen voorstellen dat aan het hoofd van elke gevangenis een Pestalozzi wordt aangesteld. Ik verwijs hier naar de grote Zwitserse

pedagoog die in de steek gelaten kinderen in huis nam en goede burgers van hen maakte. Ik zou ook kunnen voorstellen dat men de huidige bewakers – bestaande uit oud-soldaten en oud-politiemannen – vervangt door zestig Pestalozzi's. Maar je zal vragen: "Waar vinden we die?" Een goede vraag. De grote Zwitserse leraar zou zeker weigeren om cipier te worden, want het principe van alle gevangenissen is in essentie verkeerd omdat mensen van hun vrijheid beroofd worden. Zolang je iemand van zijn vrijheid berooft, zal je van hem geen beter mens maken. Je zal alleen recidivisten kweken. Dat zal ik hieronder bewijzen.

Eerst en vooral is er het feit dat geen van de gevangenen de rechtvaardigheid van hun straf erkennen. Dit is op zich al een veroordeling van ons hele gerechtelijke apparaat. Spreek eens met een gevangene of met een grote **oplichter (zwendelaar)**. Hij zal zeggen: "De kleine garnalen zitten hier, maar de grote oplichters lopen vrij rond en worden algemeen gerespecteerd." Wat kan je antwoorden, als je weet dat er grote financiële instellingen bestaan die speciaal ontworpen zijn om de armen hun laatste spaargeld af te troggelen, en waarvan de oprichters **op tijd op rust gaan om uit deze kleine vermogens (legaal goede sier te maken) een goede legale vangst binnen te halen**. We kennen allemaal deze grote bedrijven die aandelen verkopen met hun leugens en bedrog. Wat kunnen we de gevangene antwoorden behalve dat hij gelijk heeft?

Of de man die een overval heeft gepleegd, zal je vertellen: "Ik was gewoon niet slim genoeg, dat is alles." En wat kan je antwoorden als je weet wat er gebeurt in de hogere kringen en hoe, na vreselijke schandalen, het verdict "onschuldig" valt voor deze grote dieven? Hoe vaak heb je gevangenen horen zeggen: "Het zijn de grote dieven die ons hier houden, wij zijn de kleintjes." Wie kan dit betwisten als je weet welke ongelooflijke oplichterij er plaatsvindt in de wereld van het geldwezen en de handel. Als je weet dat de honger naar geld en het verwerven ervan met alle mogelijke middelen tot het wezen van de bourgeoisie behoort. Als je de verdeling van de immense hoeveelheid verdachte transacties bekijkt tussen de eerlijke mensen (naar bourgeoismaatstaven) en de misdadigers, als je dit allemaal ziet, dan kan je niet anders dan beseffen dat de gevangenissen gemaakt zijn voor de minder bekwamen, niet voor misdadigers. Dit is de maatstaf buiten de gevangenis. Bij die binnen de gevangenis hoeven we niet lang te blijven stilstaan. We weten goed genoeg wat die is. Met betrekking tot het eten of het toebedelen van gunsten, klinken de woorden van gevangenen – van San Fransisco tot Kamchatka: "De grootste dieven zijn zij die ons hier houden, niet wijzelf."

Iedereen kent de kwalijke invloed van luiheid. Werken lucht op. Maar er is werk en werk. Er is het werk van het vrije individu dat hem het gevoel geeft een deel te zijn van het grotere geheel. En er is slavenwerk dat hem vernedert. Gevangeniswerk wordt niet vrijwillig gedaan, maar alleen omwille van de angst voor zwaardere bestraffing. Het werk op zich is onaantrekkelijk omdat het geen uitdaging vormt voor de mentale capaciteiten van de arbeider en zo slecht betaald wordt dat men het ziet als een straf.

Toen mijn anarchistische vrienden in Clairvaux korsetten of parelmoeren knopen moesten maken en voor tien uur werken twaalf cent kregen waarvan vier cent naar de Staat ging, dan kan je begrijpen dat iemand die hiertoe veroordeeld is, walgt van dit werk. Als hij aan het einde van de week 36 cent krijgt, dan heeft hij gelijk als hij zegt: “Zij die ons hier houden zijn de dieven, niet wij.”

En hoe kan een gevangene geïnspireerd worden om voor het algemeen goed te werken, wanneer hij zo wordt afgesneden van het leven buiten de gevangenis? Met geraffineerde wreedheid hebben de ontwerpers van onze gevangenissen er alles aan gedaan om het contact tussen de gevangene en de samenleving te verbreken. In Engeland kunnen de vrouw en de kinderen van een gevangene hem één keer om de drie maanden bezoeken, en de brieven die hij mag schrijven zijn werkelijk belachelijk. De **filantropen** hebben hun minachting voor de menselijke natuur soms zelfs zover gedreven dat een gevangene niets meer mocht schrijven dan zijn handtekening onder een voorgedrukte standaardbrief. De beste invloed waaraan men een gevangene zou kunnen onderwerpen, de enige invloed die hem een lichtpunt zou kunnen bieden, enige tederheid in zijn leven – namelijk de relatie met zijn verwanten – wordt systematisch verhinderd.

In het kleurloze leven van de gevangene dat voorbijgaat zonder passie of emotie, kwijnen de verfijndere gevoelens weldra weg. De vakmannen die van hun beroep hielden, verliezen elke zin om te werken. De lichamelijke energie vloeit langzaam weg. De geest is niet langer in staat om zich langdurig te concentreren. Het denken gaat langzamer en in ieder geval minder coherent. Het verliest diepgang. Naar het schijnt is de daling van de energie van het zenuwstelsel in de gevangenissen voornamelijk te wijten aan het ontbreken van gevarieerde prikkels. In het gewone leven worden onze zintuigen dagelijks overspoeld met duizenden geluiden en kleuren, duizend kleine dingen dringen ons bewustzijn binnen en

stimuleren onze hersenactiviteit. Bij gevangenen niet. De indrukken die op hen inwerken zijn beperkt en altijd dezelfde.

Er is nog een andere belangrijke oorzaak voor de **demoralisering** in de gevangenis. Elke overschrijding van de aanvaarde morele normen zou kunnen toegeschreven worden aan een gebrek aan wilskracht. De meerderheid van de gedetineerden zijn mensen die niet sterk genoeg waren om aan de verleidingen in hun omgeving te weerstaan, of om zich te verzetten tegen een **aandrang** die hen tijdelijk meesleepte. Net als in kloosters wordt er in de gevangenis alles aan gedaan om de wil van iemand te breken. Meestal heeft hij niet te kiezen tussen één van twee handelingen. De zeldzame keren dat hij zijn wil kan oefenen, zijn heel kort. Zijn hele leven wordt op voorhand geregeld en geordend. Hij moet alleen maar mee zwemmen met de stroom en gehoorzamen of gestraft worden.

In deze omstandigheden verdwijnt elke wilskracht die hij misschien nog had toen hij in de gevangenis terechtkwam. En waar moet hij de kracht vandaan halen om de verleidingen te weerstaan die als bij toverslag weer verschijnen wanneer hij vrij komt uit de gevangenis? Waar moet hij de kracht halen om de eerste aandrang om uit te vliegen te weerstaan als zijn innerlijke kracht jarenlang is onderdrukt zodat hij gedwee als een lam zou zijn in de handen van zij die hem controleerden? Volgens mij is dit de grondigste reden voor de veroordeling van het gevangenisstelsel, dat gebaseerd is het ontberen van individuele vrijheid.

De oorspronkelijke bedoeling van het onderdrukken van de persoonlijke wil, wat tot de kern van het gevangenisstelsel behoort, is eenvoudig te achterhalen. Ze komt voort uit de drang om zoveel mogelijk gevangenen te bewaken met zo weinig mogelijk cipiers. Voor de gevangenisdirecteurs zou het ideaal zijn als duizenden robots zouden opstaan, werken, eten en weer gaan slapen door een simpele druk op de knop. Dan zou er bespaard kunnen worden op het budget... Maar wanneer men mensen reduceert tot machines, moet men zich er niet over verbazen dat ze na hun vrijlating niet het soort mensen blijken te zijn waar de samenleving behoefte aan heeft. Zodra een gevangene vrij komt, wordt hij opgewacht door zijn oude vrienden. Hij wordt broederlijk onthaald en opnieuw meegesleurd in de stroom die hem ooit in de gevangenis deed belanden. **Rehabilitatie haalt niets uit.** Om de kwalijke invloed van de gevangenis te bestrijden, kan men alleen maar proberen om een tegenwicht te bieden voor de gevolgen.

Bovendien is er een groot contrast tussen de manier waarop zijn oude vrienden hem ontvangen en die waarop de **filantropen/sociale werkers??** de ex-gedetineerde ontvangen. Wie van hen zal hem thuis uitnodigen en gewoon zeggen: “Hier is een kamer, hier is werk, zet je hier aan tafel en je maakt deel uit van de familie”? De man die vrijgekomen is, zoekt alleen maar naar de uitgestrekte hand van de warme vriendschap. Maar de samenleving, die alles heeft gedaan om een vijand van hem te maken, die hem besmet heeft met de zonden van de gevangenis, verwerpt hem. Hij is gedoemd om een recidivist te worden.

Iedereen weet hoe het voelt om behoorlijke kleren te kunnen dragen. Zelfs een dier is beschaamd om zich bij zijn soortgenoten te vertonen als hij er om een of andere reden belachelijk uitziet. Een kat die door iemand zwart en geel geschilderd is zal zich niet tussen andere katten durven begeven. Maar mensen geven de kleren van een gek aan iemand die ze zogenaamd tot inkeer willen brengen.

De gevangene wordt gedurende zijn verblijf in de gevangenis behandeld met de grootste minachting voor zijn gevoelens. Hij krijgt niet het minste respect. Hij is een ding, een nummer, en hij wordt behandeld als een ding met een nummer. Als hij toegeeft aan het meest menselijke verlangen – namelijk contact maken met een kameraad – is hij schuldig aan een inbreuk op de discipline. Voor hij in de gevangenis kwam heeft hij misschien niet gelogen en bedrogen, maar in de gevangenis zal hij leren liegen en bedriegen zodat het zijn tweede natuur wordt.

Zij die niet zwichten, krijgen het hard te verduren. Als hij het vernederend vindt om gefouilleerd te worden, als hij het eten walgelijk vindt, als hij zijn afkeer toont voor de cipier die tabak verhandelt, als hij zijn brood deelt met zijn buurman, als hij nog genoeg waardigheid heeft om geïrriteerd te geraken door een belediging, als hij eerlijk genoeg is om te walgen van de kleine intriges, dan zal de gevangenis een hel voor hem zijn. Hij zal overladen worden met werk tenzij ze hem laten weggroten in eenzame opsluiting. De minste inbreuk op de discipline zal zwaar gestraft worden. En elke straf zal leiden tot een volgende. De kwellingen zullen hem tot waanzin drijven. Hij mag van geluk spreken als hij de gevangenis niet verlaat in een lijk-kist.

Het is gemakkelijk om in de kranten te schrijven dat de cipiers zorgvuldig in de gaten moeten gehouden worden en dat de **gevangenisdirecteurs/opzichters** goede mannen moeten zijn. Niets is makkelijker dan het creëren van administratieve utopieën. Maar mensen blijven mensen – zowel de bewakers als de gevangenen. En als deze bewakers ertoe veroordeeld zijn om de rest van hun leven door te brengen in deze verfoeilijke betrekking, dan zullen ze daar de gevolgen van dragen. Ze worden bedillerig. Nergens elders heerst er zo'n sfeer van gekonkel – behalve in kloosters. Nergens zijn laster en achterklap zo ingeburgerd als onder cipiers.

Wie macht krijgt toebedeeld, wordt ermee besmet. Hij zal ze misbruiken. Hij zal minder scrupules hebben en zijn autoriteit nog meer voelen naarmate zijn invloedssfeer kleiner is. De cipiers kunnen geen model van vriendelijkheid worden als ze gedwongen zijn om in het hol van de leeuw te verblijven. Tegenover de divisie gevangenen staat de divisie van cipiers. Het is de instelling die hen maakt tot wat ze zijn: kleinzielige, kwaadaardige kwellers. Zet een Pestalozzi in hun plaats en hij zal weldra ook een bewaker zijn.

Wrok tegen de samenleving zal zich in het hart van de gevangene vastzetten. Hij geraakt eraan gewend om de mensen die hem onderdrukken te haten. Hij verdeelt de wereld in twee groepen: één waartoe hij en zijn vrienden behoren en een andere, de buitenwereld, die belichaamd wordt door de cipiers en hun meerderen. De gevangenen spannen samen tegen al wie geen gevangenisplunje draagt. Dat zijn hun vijanden en alles wat je kan doen om die te bedriegen, is goed.

Zodra hij vrijkomt zal de gevangene deze regel in de praktijk brengen. Voor hij in de gevangenis zat, kon hij zijn misdrijven zonder nadenken doen. Nu heeft hij een filosofie die kan worden samengevat met de woorden van Zola: "Welk een schurken zijn die eerlijke mannen."

Als we kijken naar de invloeden van de gevangenis op de gevangene, beseffen we dat zij iemand minder en minder geschikt maken om in de samenleving te functioneren. Geen van deze invloeden verhoogt de intellectuele of morele capaciteiten van de gevangen. Ze leiden ook niet tot een beter inzicht in het leven. De gevangenis maakt van de gevangene geen beter mens. En bovendien weten we ondertussen dat ze hem er ook niet van weerhoudt om andere misdrijven te plegen. Met andere woorden: het doel dat men zichzelf gesteld had, wordt niet bereikt.

Daarom moeten we ons de vraag stellen: “Wat moeten we doen met zij die de wet overtreden?” Ik bedoel hier niet de geschreven wetten – zij zijn slechts een trieste erfenis van een triest verleden – maar de morele **principes/beginselen** die in ieders hart gegrift staan.

Ooit was de geneeskunde de kunst van het toedienen van medicijnen die in de loop der tijd en door middel van experimenteren ontdekt waren. Maar in onze tijd wordt het medische probleem vanuit een andere hoek bekeken. In plaats van ziektes te genezen, probeert de geneeskunde nu om ze te voorkomen. Hygiëne is het beste medicijn.

Wat ons te doen staat, is hetzelfde te realiseren met betrekking tot dit maatschappelijke fenomeen dat voor ons nog “misdaad” heet, maar dat onze kinderen “een maatschappelijke ziekte” zullen noemen. Deze ziekte voorkomen, zal de beste remedie zijn. Dit is de leus geworden van een hele school van hedendaagse denkers die zich buigen over de “misdaad”. Het werk van deze vernieuwers bevat alle elementen die we nodig hebben om een nieuwe houding aan te kunnen nemen tegenover de mensen die tot nu toe door de samenleving laffelijk zijn onthoofd, verhangen of gevangen gezet.

Er zijn drie grote categorieën van oorzaken waaruit deze **antisociale** daden voortkomen die we misdaad noemen: maatschappelijke, fysiologische en **materiële /natuurlijke**. Ik zal met deze laatste categorie beginnen. Ze is minder bekend, maar onbetwistbaar van grote invloed.

Natuurlijke/materiele oorzaken

Als we een vriend een brief zien posten waarop hij geen adres heeft geschreven, dan zeggen we dat dit toevallig is, onvoorzien. Deze toevalligheden, deze onverwachte gebeurtenissen, vinden even regelmatig plaats als gebeurtenissen die we kunnen voorspellen. Het aantal ongeadresseerde brieven dat elk jaar gepost wordt, zet zich elk jaar voort. Het aantal kan enigszins variëren, maar niet veel. Wat we hier hebben, is de wispelturige factor van de verstrooidheid. Deze factor is echter onderhevig aan wetten die net zo strak zijn als die van de beweging der planeten.

Hetzelfde geldt voor het aantal moorden dat elk jaar wordt gepleegd. Aan de hand van de statistieken van vorige jaren kan eender wie met grote

nauwkeurigheid voorspellen hoeveel moorden er ongeveer zullen gepleegd worden in elk Europees land in de loop van het komende jaar.

De invloed van **materiële/natuurlijke** factoren op ons gedrag is nog niet grondig geanalyseerd. Het is echter bekend dat vooral in de zomer geweldplegingen plaatsvinden en in de winter vooral diefstallen. Als we de grafieken van Prof. Enrico Ferri bekijken, dan zien we dat de stijgingen en dalingen in het aantal geweldplegingen gelijklopen met de stijgingen en dalingen in de temperatuur. De overeenkomst tussen de twee grafieken is zo frappant dat we wel moeten beseffen dat de mens in grote mate een machine is. De mens, die zo hoog oploopt met zijn vrije wil, is even afhankelijk van de temperatuur, de windrichting en de regen als eender welk ander organisme. Wie zou deze invloeden in twijfel trekken? Als het mooi weer is en de oogst is goed, en als de dorpelingen gerust zijn, dan zullen ze zeker minder geneigd zijn om bij de minste onenigheid hun mes te trekken. Als het slecht weer is en de oogst armzalig, dan zullen de dorpelingen chagrijnig worden en hun ruzies zullen gewelddadiger aflopen.

Fysiologische oorzaken

De fysiologische oorzaken – die bepaald worden door de hersenstructuur, de spijsverteringsorganen en het zenuwstelsel – zijn zeker nog belangrijker dan de **materiële/natuurlijke** oorzaken. De invloed van de erfelijke aanleg en van de fysieke opmaak op onze daden is het onderwerp geweest van zo'n grondige studies dat we ons een vrij correct beeld kunnen vormen van het belang ervan. Wanneer Cesare Lombroso beweert dat de meerderheid van onze gevangenen een afwijking hebben in hun hersenstructuur, dan kunnen we deze bewering aanvaarden op voorwaarde dat we een vergelijking maken tussen de hersenen van mensen die in de gevangenis gestorven zijn en van mensen die erbuiten gestorven zijn onder slechte algemene levensomstandigheden. Wanneer hij aantoont dat de meest brutale moorden gepleegd worden door mensen die een zware mentale afwijking hebben, dan zijn we het daarmee eens omdat dit bevestigd wordt door observatie. Maar we weigeren Lombroso te volgen wanneer hij beweert dat de maatschappij het recht heeft om maatregelen te treffen tegen de zwakzinnigen. De maatschappij heeft niet het recht om mensen die geestelijk gestoord zijn, uit te roeien. We moeten toegeven dat veel wrede daders bijna zwakzinnig zijn. Maar niet alle zwakzinnigen worden moordenaars.

In veel families – zowel in paleizen als in zwakzinnigengestichten – treft men idioten aan met de trekken die volgens Lombroso karakteristiek zijn

voor “criminele waanzin”. Het enige verschil tussen hen en zij die werden opgeknoopt is de omgeving waarin ze leefden. Hersenafwijkingen kunnen inderdaad de ontwikkeling van de drang tot moorden stimuleren, maar het is niet onvermijdelijk. Alles hangt af van de omstandigheden waarin een individu dat geestelijk ziek is, geplaatst wordt.

Elk verstandig mens kan uit de opgesomde feiten afleiden dat de meerderheid van de mensen die behandeld worden als misdadigers, aan een ziekte lijden en dat het bijgevolg noodzakelijk is om te proberen hen met de grootste zorgen weer beter te maken in plaats van ze naar de gevangenis te sturen waar de ziekte alleen maar zal verergeren.

Ieder van ons die zichzelf onderwerpt aan een grondige analyse, zal beseffen dat zijn geest bij tijden – in een flits – de kiem van ideeën in zich draagt die de voedingsbodem voor slechte daden vormen. Wij hebben deze ideeën verworpen, maar als ze gunstig waren ontvangen door onze omgeving, of als andere gevoelens, zoals liefde, medelijden en een gevoel van broederlijkheid deze flitsen van egoïstische en wrede gedachten niet hadden teniet gedaan, dan zouden ze geleid hebben tot een **slechte daad**. Kortom, de fysiologische oorzaken spelen een belangrijke rol, maar strikt genomen zijn ze niet de oorzaak van de “criminaliteit”. Een kiem van deze aantasting van de hersenen, van het ruggengraat- en hersenstelsel enz., kan bij ons allen worden gevonden. De grote meerderheid van ons heeft een van deze ziektes. Maar ze brengen iemand er niet toe om **asociale daden** te **stellen** tenzij er externe omstandigheden zijn die ze een morbide wending geven.

De maatschappelijke oorzaken

Maar als de invloed van **natuurlijke/materiële** factoren op ons gedrag al zo groot is, als onze fysiologie zo vaak de oorzaak is van de **asociale daden** die we plegen, hoeveel sterker zijn dan niet de maatschappelijke oorzaken. De meest vooruitziende en intelligente geesten van onze tijd beweren dat de maatschappij als geheel verantwoordelijk is voor alle **asociale daden**. We hebben een aandeel in de glorie van onze helden en genieën, maar ook in de daden van onze moordenaars. Wij zijn het die hen gemaakt hebben tot wat ze zijn – zowel de enen als de anderen.

Jaar in jaar uit groeien duizenden kinderen op te midden van de morele en materiele vuiligheid van onze grote steden, te midden van een gedemoraliseerde bevolking die voortdurend van de hand in de tand leeft. Deze kinderen kennen geen echt thuis. Hun thuis is vandaag een ellendig krot en morgen de straat. Ze groeien op zonder een behoorlijke uitlaatklep

voor hun jonge energie. Als we de kinderen in onze grote steden op die manier zien opgroeien, kunnen we alleen maar verbaasd zijn dat er zo weinig van hen overvallers of moordenaars worden. Wat mij verbaast, is de diepte van sociale gevoelens bij de mensen, de warme vriendelijkheid in zelfs de ergste buurten. Zonder deze gevoelens zou het aantal mensen dat openlijk de oorlog verklaart aan de maatschappij nog groter zijn. Zonder deze vriendelijkheid, deze afkeer van geweld, zou er van onze weelderige stadspaleizen geen steen meer overeind staan.

En aan het andere eind van de ladder: wat ziet het kind dat opgroeit op straat? Stompzinnige luxe, keurige winkels, boeken gewijd aan het tentoonspreiden van weelde, een geldvererende cultus die de honger naar rijkdom stimuleert, de drang om te leven ten koste van anderen. De leus is: "Word rijk. Vernietig alles wat in je weg staat en doe dit op eender welke manier, behalve die waardoor je in de gevangenis belandt." Handenarbeid wordt zo verachtelijk gevonden dat de hogere klassen zich liever uitleven in sport dan een schop of een zaag ter hand te nemen. Eeltige handen zijn een teken van inferioriteit en een zijden jurk een teken van superioriteit.

De maatschappij zelf creëert mensen die niet in staat zijn om een leven van eerlijke arbeid te leiden en die overlopen van **asociale** verlangens. Ze verheerlijkt hen als hun misdaden bekroond worden met financiële successen. Ze stuurt hen naar de gevangenis wanneer ze niet "geslaagd" zijn. We zullen geen gevangenissen meer nodig hebben, geen beulen, geen rechters, als de revolutie de relatie tussen kapitaal en arbeid volledig veranderd heeft, als er geen leeglopers meer zijn, als iedereen naar eigen vermogen kan werken voor het algemeen nut, als elk kind met zijn handen leert werken en terzelfdertijd zijn geest en ziel normaal kan ontwikkelen.

De mens wordt bepaald door de omgeving waarin hij opgroeit en waarin hij zijn leven doorbrengt. Als hij van kindsaf gewend is om te werken, om beschouwd te worden als een deel van de samenleving, om te begrijpen dat als hij iemand kwaad doet hij daar zelf de gevolgen van zal voelen, dan zullen er nog weinig inbreuken op de morele wetten plaatsvinden.

Twee derde van de daden die tegenwoordig als misdaden worden bestempeld, zijn diefstallen. Geweldplegingen tegen mensen verminderen bij een hogere maatschappelijke betrokkenheid en ze zullen verdwijnen wanneer we de oorzaken aanpakken in plaats van de gevolgen.

Tot nu toe waren de strafinstellingen, waar de juristen zo van houden, een compromis tussen het bijbelse idee over wraak, het middeleeuwse geloof in de duivel en het huidige idee van juristen over schrik aanjagen en misdaden voorkomen door te straffen.

Gevangenissen moeten niet vervangen worden door krankzinnigengestichten. Dat zou een verfoeilijk plan zijn. Een gesticht is altijd een gevangenis. Even onzinnig vind ik het idee[, **dat soms door de filantropisten wordt geopperd,**]om de gevangenissen te behouden, maar ze toe te vertrouwen aan dokters en onderwijzers. Wat de gevangenen tot op vandaag nog niet gevonden hebben in de samenleving is een helpende hand, eenvoudig en vriendschappelijk, die hen zou helpen om van kindsaf hun verstandelijke en geestelijke vermogens te ontwikkelen – vermogens die in hun natuurlijke ontwikkeling zijn belemmerd door een lichamelijk gebrek of door de kwalijke omstandigheden waarin de maatschappij zelf miljoenen mensen doet verkeren. Maar deze vermogens van hart en geest kunnen niet uitgeoefend worden door iemand die van zijn vrijheid is beroofd en die nooit een vrije keuze kan maken. De doktersgevangenis – het krankzinnigengesticht – zou nog veel erger zijn dan onze huidige gevangenissen. Menselijke broederschap en vrijheid zijn de enige middelen die deze ziektes van het menselijk organisme – die tot zogenaamde misdaden leiden – kunnen genezen.

Er zullen natuurlijk in elke samenleving – hoe goed men ze ook organiseert – wel mensen zijn met een opvliegend karakter die af en toe **asociale daden stellen/plegen**. Om dit te voorkomen is het echter noodzakelijk dat hun uitbarstingen een andere uitlaatklep krijgen, een gezonde richting uit kunnen gaan.

Tegenwoordig leven we in een te groot isolement. Privé-eigendom heeft geleid tot een vorm van egoïstisch individualisme in al onze onderlinge verhoudingen. We kennen elkaar maar een beetje, de momenten van contact zijn te zeldzaam. Er zijn echter historische voorbeelden van gemeenschapsleven met een nauwere samenhang, bijvoorbeeld de “samengestelde familie” in China, de landbouwcommunes. Deze mensen kennen elkaar echt. Onder druk van de omstandigheden moeten ze elkaar materieel en moreel bijstaan.

Het gezinsleven op basis van de oorspronkelijke gemeenschap, zal verdwijnen. Een nieuw soort familie, die gebaseerd is op een gemeenschappelijk streven, zal in de plaats komen. In dit soort familie zullen mensen verplicht zijn elkaar te kennen zodat ze elkaar kunnen

helpen en bij elke gelegenheid beroep kunnen doen op elkaar voor morele ondersteuning. En deze wederzijdse steun zal **asociale daden** voorkomen.

Men zal zeggen: zullen er niet altijd mensen zijn, zieke mensen als je ze zo wil noemen, die een gevaar vormen voor de samenleving? Zal het niet nodig zijn om ons op een of andere manier van hen te ontdoen, of om ten minste te voorkomen dat ze anderen schaden?

Geen enkele samenleving, hoe weinig intelligent ook, heeft zulk een absurde oplossing nodig om de volgende redenen. Vroeger beschouwde men krankzinnigen als bezeten van de duivel en werden ze ook dienovereenkomstig behandeld. In plaatsen die op stallen leken werden ze als wilde dieren vastgeketend aan de muur. Maar toen verscheen Pinel, een man van de Grote Revolutie, die het waagde om hun ketens te verbreken en hen probeerde te behandelen als broeders. “Je zal door hen verslonden worden,” schreeuwden de bewakers. Maar Pinel waagde het toch. Zij die als wilde beesten werden beschouwd, verzamelden zich rond Pinel en bewezen met hun gedrag dat hij gelijk had om te geloven in de goede kant van de menselijke natuur, zelfs wanneer het verstand door ziekte vertroebeld is. Hij won zijn zaak. De krankzinnigen werden niet langer geketend.

Toen bedachten de inwoners van het kleine Belgische dorpje Geel nog iets beters. Ze zeiden: “Stuur ons je **krankzinnigen/zwakzinnigen (overal veranderen??)**. Wij zullen ze volledige vrijheid geven.” Ze namen hen op in hun gezinnen en gaven hen een plaats aan hun tafels, de kans om samen met hen het veld te bewerken en een plaats tussen hun jongeren op het boerenbal. “Eet, drink en dans met ons. Werk, loop rond in de velden en wees vrij.” Dat was het systeem, dat was alle wetenschap die de Belgische boer had. (Ik spreek hier over de begintijden. Tegenwoordig is het behandelen van **krankzinnigen** in Geel een beroep geworden en als het een beroep is met winst tot doel, welke betekenis kan het dan nog hebben?) En vrijheid deed wonderen. De krankzinnigen genazen. Zelfs zij die ongeneeslijke letsels hadden, werden zachtaardige, meegaande leden van het gezin, net als de rest. De zieke geest zou altijd op een abnormale manier blijven functioneren, maar het hart zat op de juiste plaats. Er werd geroepen dat het een mirakel was. De genezingen werden toegedicht aan een heilige en een maagd. Maar deze maagd was de vrijheid en de heilige was het werk op het veld en de broederlijke behandeling.

Aan het ene uiterste van de immense “**ruimte (schaal?)** tussen geestesziekte en misdaad” waarover Maudsley het heeft, hebben vrijheid en broederschap wonderen gedaan. Dat zullen ze ook doen aan het andere uiterste.

Gevangenissen voorkomen niet dat er **asociale daden** plaatsvinden. Ze verhogen alleen hun aantal. Ze maken geen betere mensen van zij die er binnen komen. Welke hervormingen men ook doorvoert, ze zullen altijd een onnatuurlijke, afgeschermdde omgeving zijn – zoals een klooster – waarin de gevangene steeds minder geschikt wordt voor het leven in de gemeenschap. Ze bereiken hun doel niet. Ze corrumperen de samenleving. Ze moeten verdwijnen. Ze zijn een overblijfsel van barbaarsheid en **jezuïtische/klerikale liefdadigheid/filantropie**.

De eerste taak van de revolutie zal de afschaffing van de gevangenissen zijn, van deze monumenten van menselijke hypocrisie en lafheid. In een maatschappij van gelijken, te midden van vrije mensen, die allemaal een gezonde opleiding hebben genoten en de gewoonte hebben ontwikkeld om elkaar bij te staan, hoeft men geen **asociale daden** te vrezen. De meeste van deze daden zullen niet langer een bestaansreden hebben. De rest zal in de kiem gesmoord worden.

Wat betreft de mensen met **kwelijke neigingen** die we na de revolutie zullen erven van de huidige maatschappij: het is onze taak om te voorkomen dat ze die neigingen kunnen uitleven. Dit wordt al efficiënt aangepakt door de solidariteit van alle leden van een gemeenschap tegenover zulk een agressors. Als we er niet altijd in slagen, dan blijft het enige praktische middel tot verbetering nog altijd de broederlijke behandeling en morele ondersteuning.

Dit is niet Utopia. Afzonderlijke individuen hebben dit al gedaan en het zal een algemene gewoonte worden. En deze middelen zullen een veel betere bescherming bieden tegen **asociale daden** dan het bestaande strafstelsel dat een eeuwige bron van nieuwe misdaden is.

Gevangenissen: Een sociale misdaad en mislukking

Emma Goldman

IN 1849 schreef Feodor Dostojevski dit verhaal van *De priester en de duivel* op de muur van zijn cel:

“ ‘Hallo, jij kleine dikke priester!’ zei de duivel tegen de priester. ‘Waarom lieg je zo tegen die arme, misleide mensen? Over welke helse folteringen heb je hen verteld? Weet je dan niet dat ze die folteringen uit de hel nu al op de aarde meemaken? Weet je dan niet dat jij en de autoriteiten van de Staat mijn vertegenwoordigers op de aarde zijn? Jullie zijn het die hen de pijn van de hel laten doorstaan door de manier waarop jullie hen behandelen. Weet je dit dan niet? Wel, kom met me mee!’

“De duivel nam de priester bij de kraag, trok hem de lucht in, en nam hem mee naar een fabriek, een ijzersmelterij. Daar zag hij de arbeiders heen en weer lopen en rennen, en hij zag ze zwoegen in de verschroeide hitte. Al vlug werd de dikke, zware lucht en de hitte te veel voor de priester. Met tranen in z’n ogen smeekte hij de duivel: ‘Laat me gaan! Weg uit deze hel!’

“ ‘O, mijn vriend, ik moet je nog veel meer plaatsen tonen.’ De duivel neemt hem opnieuw vast en nam hem mee naar een boerderij. Daar zag hij de boeren het graan dorsen. Het stof en de hitte waren ondraaglijk. De opzichter had een zweep bij waarmee hij iedereen die neerviel van vermoeidheid of honger genadeloos sloeg.

“Vervolgens werd de priester naar de hutten genomen waar dezelfde arbeiders met hun families wonen – vuile, koude, rokerige, stinkende hollen. De duivel grijnsde. Hij toonde wat voor een armoede en ontberingen er heersten.

“ ‘Wel, is dit niet genoeg?’ vroeg hij. En het leek erop dat zelfs hij, de duivel, medelijden had met de mensen. De vrome dienaar van God kon het niet meer verdragen. Met opgeheven handen smeekte hij: ‘Breng me hier weg. Ja, ja! Dit is de hel op aarde!’

“ ‘Voila. En toch beloof je hen nog een andere hel. Je kwelt hen, je martelt hen mentaal dood, wanneer ze enkel en alleen nog fysisch leven! Kom! Ik toon je nog één hel – nog één, de ergste.’

“Hij nam hem mee naar een gevangenis en toonde de priester een kerker, met vuile lucht en vele menselijke vormen, beroofd van alle

gezondheid en energie, liggend op de vloer, bedekt met ongedierte dat hun arme, naakte, magere lichamen verslonden.

“ ‘Doe je zijden kleren uit,’ zei de duivel tegen de priester, ‘doe de zware ketens rond je enkels zoals deze ongelukkigen; leg je op de koude en vuile vloer – en vertel hen dan maar eens over de hel die hen nog te wachten staat!’

“ ‘Neen, nee!’ antwoordde de priester, ‘ik kan me niks ergers voorstellen dan dit hier. Ik smeeek je, breng me hier weg!’

“ ‘Ja, dit is de hel. Er kan geen ergere hel zijn dan dit. Wist je het dan niet? Wist je dan niet dat deze mannen en vrouwen die jij bang maakt met je beeld van een hel hierna – wist je dan niet dat ze juist hier in de hel leven, vóór ze sterven?’

Dit werd vijftig jaar geleden geschreven in het donkere Rusland, op de muren van één van de meest gruwelijke gevangenissen. Maar wie kan ontkennen dat hetzelfde geldt voor de huidige tijd, zelfs voor de Amerikaanse gevangenissen?

Ondanks al onze hervormingen waar we mee stoefen, onze grote sociale veranderingen, en onze verreikende ontdekkingen, worden mensen nog steeds naar de ergste van alle hellen gestuurd, waar ze beledigd, vernederd en gemarteld worden, opdat de maatschappij “beschermd” zou worden van de spoken die ze zelf gemaakt heeft.

Gevangenissen, een sociale bescherming? Wat voor een monsterlijk brein heeft ooit zoiets bedacht? Het is net als zeggen dat gezondheid gepromoot wordt door grootschalige besmetting.

Na achttien maanden gruwelijkheden in een Engelse gevangenis schreef Oscar Wilde zijn groot meesterwerk, *The Ballad of Reading Goal*:

The vilest deeds, like poison weeds,
Bloom well in prison air;
It is only what is good in Man
That wastes and withers there.
Pale Anguish keeps the heavy gate,
And the Warder is Despair.

De maatschappij bestendigt deze giftige lucht, zonder te beseffen dat het enkel de meest giftige resultaten kan voortbrengen.

Tegenwoordig spenderen we \$3.500.000 per dag, \$1.000.095.000 per jaar, om gevangenen in stand te houden, en dat in een democratisch land. Dat is bijna even veel als de gezamenlijke output van tarwe (\$750.000.000) en kolen (\$350.000.000). Professor Bushnell uit Washington D.C. schat de kosten van gevangenen op \$6.000.000.000 per jaar, en Dr. G. Frank Lydston, een vooraanstaand Amerikaanse schrijver rond misdaad, vindt \$5.000.000.000 per jaar een redelijke schatting. Zo'n ongehoorde uitgave met als doel het opsluiten in kooien van hele legers van mensen als wilde beesten! ¹

Desondanks stijgt de criminaliteit. Zo zien we dat er in Amerika vandaag vier en een half keer zoveel misdaden worden gepleegd voor elk miljoen inwoners dan twintig jaar geleden.

Het ergste van al is dat onze nationale misdaad moord is, niet diefstal, (geld) verduisteren, of verkrachting, zoals in het Zuiden. Londen is vijf maal zo groot als Chicago maar in die laatste zijn er elk jaar honderd en achttien moorden, terwijl er slechts twintig zijn in Londen. Chicago is ook niet de nummer één in misdaad. Het is de zevende op de lijst, na vier steden uit het Zuiden, en San Francisco en Los Angeles. In het licht van zo'n erbarmelijk situatie lijkt het wel ridicuul om te leuteren over de bescherming die gevangenen geven aan de maatschappij.

De gemiddelde geest is traag in het vatten van de waarheid, maar wanneer de meest grondig georganiseerde, gecentraliseerde institutie, gehandhaafd tegen een ongelooflijk buitensporige nationale uitgave, bewezen heeft dat het een volledige sociale mislukking is, dan moeten zelfs de domsten beginnen twijfelen aan haar recht op bestaan. De tijd waarin we ons neerlegden bij de sociale orde enkel en alleen omdat het opgelegd zou zijn door een "goddelijk recht", of door de majesteit van de wet, is voorbij.

De vele gevangenisonderzoeken, -onrusten en het onderwijs erover van de afgelopen jaren zijn een afdoend bewijs dat men leert diep te graven tot de bodem van de samenleving, tot de oorzaken van de verschrikkelijke tegenstrijdigheid tussen het sociale en het individuele leven.

Waarom zijn gevangenen dan een sociale misdaad en mislukking? Om deze vraag te beantwoorden moeten we op zoek gaan naar de aard en oorzaak van misdaden, de methoden gebruikt om er het

hoofd aan te bieden, en de effecten die deze methoden hebben bij het aanpakken van de vloek en gruwel die misdaad heet.

Ten eerste, de *aard* van misdaden:

Havelock Ellis verdeelt misdaad in vier soorten: de politieke, de hartstochtelijke, de krankzinnige, en de occasionele. Hij zegt dat de politieke misdadiger het slachtoffer is van een poging van een min of meer despotische regering om haar eigen stabiliteit te bewaren. Hij is niet noodzakelijk schuldig aan een a-sociale overtreding; hij probeert alleen een bepaalde politieke orde, die zelf wel anti-sociaal zou kunnen zijn, omver te werpen. Deze waarheid wordt overal op aarde erkend, uitgezonderd in Amerika, waar men nog steeds gelooft in de dwaasheid die stelt dat er geen plaats is voor politieke misdadigers in een Democratie. Maar John Brown was een politiek misdadiger; evenals de 'Chicago Anarchists'*; alsook elke stakende werker. Bijgevolg, aldus Havelock Ellis, kan de politieke misdadiger van tegenwoordig de held, de martelaar, de heilige van een ander tijdperk zijn. Lombroso noemt de politieke misdadiger de ware voorloper van de progressieve beweging van de mensheid.

“De misdadiger van de hartstocht is meestal een gezond en eerlijk man, die door een of ander groot, onverdiend onrecht, het recht in eigen handen heeft genomen.” ²

In *The Menace of the Police* heeft Hugh C. Weir het over Jim Flaherty, een crimineel van de hartstocht, die, in plaats van gered te worden door de gemeenschap, verandert in een dronkaard en een recidivist, met een arm, geruïneerd gezin als gevolg.

Nog een zieliger type is Archie, het slachtoffer in Brand Whitlocks roman *The Turn of the Balance*, het beste Amerikaanse verslag van misdaad in wording. Nog meer dan Flaherty werd Archie gedreven tot de misdaad en de dood door de wrede onmenselijkheid van zijn omgeving, en door **het gewetenloze jagen** van de arm der wet. Archie en Flaherty behoren tot de duizenden die aantonen hoe de **wettelijke aspecten** van misdaad, en de manieren om er mee om te gaan, een ziekte helpen creëren die ons hele sociale leven aan het ondermijnen is.

“De krankzinnige misdadiger is niet meer misdadiger dan dat hij kind is, aangezien hij zich mentaal op hetzelfde niveau bevindt als een zuigeling of een dier.” ³

De wet erkent dat al, maar enkel in die zeldzame, schandalige gevallen, of wanneer de rijkdom van de boosdoener de luxe van **criminele krankzinnigheid** toelaat. Het is redelijk modieus geworden om het slachtoffer van paranoia te zijn. Maar in het algemeen blijft de “rechterlijke soevereiniteit” de **criminele krankzinnigen** straffen met al haar kracht. Aldus citeert Ellis uit de statistieken van Dr. Richter die tonen dat in Duitsland honderd en zes gekken van de honderd en vierenveertig **criminele krankzinnigen** veroordeeld werden tot strenge straffen.

De occasionele of gelegenheidscrimineel “vertegenwoordigt de overgrote meerderheid van onze gevangenisbevolking, en is dus de grootste bedreiging voor het algemeen welzijn.” Wat is de oorzaak die een heel leger van mensen er toe brengt om misdaden te plegen, om liever tussen de vuile muren van de gevangenis dan erbuiten te leven? Het moet zeker een hardhandige meester zijn, die zijn slachtoffers geen mogelijkheid tot ontsnapping laat, want zelfs de meest bedorven mens houdt van de vrijheid.

Deze verschrikkelijke kracht wordt bepaald in onze wrede sociale en economische orde. Ik wil de biologische, fysiologische, of psychologische factoren die mede aan de oorzaak van misdaad liggen niet ontkennen. Maar een gevorderde criminoloog kan niet ontkennen dat sociale en economische omstandigheden de meest meedogenloze en meest giftige kiemen van de misdaad zijn. Zelfs als er aangeboren tendensen tot misdaad zijn, dan nog is het waar dat deze tendensen een rijke voeding vinden in onze sociale omgeving.

Er is een sterk verband, aldus Havelock Ellis, tussen misdaden gericht tegen de mens en de prijs van alcohol, en tussen misdaden gericht tegen eigendom en de prijs van tarwe. Hij citeert Quetelet en Lacassagne. Eerstgenoemde ziet de samenleving als de voorbereider van misdaad en de misdadigers als de instrumenten die het uitvoeren. Laatstgenoemde zegt: “de sociale omgeving is het medium tot cultivatie van misdaad;” hij vindt “de misdadiger de microbe is, een element dat slechts belangrijk wordt wanneer het het medium vindt waardoor het gaat gisten; *elke samenleving heeft de misdadigers die het verdient.*”

In het meest “welvarende” industriële tijdperk verdient de arbeider niet genoeg om gezond en wel te blijven. En aangezien welvaart hoogstens een ingebeelde toestand is, worden er telkens weer duizenden bij de groep werklozen toegevoegd. Dit grote leger zwervt van oost naar west, van noord naar zuid, op zoek naar werk of eten, en het enige wat ze vindt is het **werkhuis** of de sloppenwijken. Zij die nog een beetje

zelfrespect over hebben, verkiezen openlijke uitdaging, verkiezen de misdaad boven uitgeteerde, vernederde toestand van armoede.

Edward Carpenter schat dat vijf zesden van strafbare feiten bestaan uit een soort schending van het recht op eigendom; maar dat is nog te weinig. Een diepgaand onderzoek zou bewijzen dat negen op tien misdaden direct of indirect te maken hebben met onze economische of sociale ongelijkheden, met ons systeem van schaamteloze uitbuiting en beroving. Er is geen enkele crimineel zo dom dat hij dit niet zou inzien, hoewel hij dit misschien niet zou kunnen verklaren.

Een verzameling van **misdaad-filosofie**, samengesteld door Havelock Ellis, Lombroso en andere intellectuele mannen, toont ons dat de misdadiger maar al te goed aanvoelt dat het de maatschappij is die hem tot de misdaad drijft. Een **Milanese** dief zei tegen Lombroso: "Ik steel niet, ik neem enkel de overbodige dingen van de rijken; trouwens, stelen advocaten en handelslui dan niet?" Een moordenaar schreef: "Wetende dat drie vierden van de maatschappelijke verdiensten eigenlijk laffe ondeugden zijn, dacht ik dat een open aanval op een rijke man minder schandelijk zou zijn dan voorzichtige fraude." Nog een ander schreef: "Ik ben opgesloten voor het stelen van een half dozijn eieren. Ministers die miljoenen stelen worden vereerd. Arm Italië!" Een geletterde gevangene zei tegen Davitt: "De wetten van de samenleving zijn zo ontworpen om de rijkdom van de wereld voor te behouden aan macht en berekening, waardoor de meerderheid van de mensheid van haar rechten en kansen onthouden wordt. Waarom moeten ze mij straffen voor het nemen, met ongeveer dezelfde middelen, van hen die meer genomen hebben dan ze recht op hadden?" Dezelfde man voegde daaraan toe: "Godsdienst rooft de ziel van haar onafhankelijkheid; patriottisme is de stomme verering van een wereld waarvoor het welzijn en de vrede van de inwoners werd opgeofferd door zij die er van profiteren, terwijl de wetten van het land oorlog voerden tegen de manifeste ziel van de wet van ons wezen, door onze natuurlijke verlangens aan banden te leggen." Hij besluit: "Hiermee vergeleken is stelen een eervolle bezigheid." ⁵

Er is echt meer waarheid in deze filosofie dan in alle boeken over recht en moraal in de maatschappij.

Hoe beantwoordt de maatschappij de misdaad als ze economische, politieke, morele, en fysieke factoren als oorzaak hebben?

De methoden om met misdaad om te gaan hebben ongetwijfeld veranderingen ondergaan, maar hoofdzakelijk in theoretische zin. In de praktijk heeft onze samenleving de primitieve beweegredenen in haar

omgang met de misdadiger behouden: wraak. Het heeft ook het theologische idee van straf overgenomen; en de wettelijke en “beschaafde” methoden bestaan uit afschrikking of terreur, en hervormen. We zullen nu zien dat alle vier methoden volledig gefaald hebben, en dat we vandaag niet dichterbij een oplossing staan dan in de middeleeuwen.

De natuurlijke impuls van de primitieve mens om terug te slaan, om zich te wreken, is ouderwets. De beschaafde mens is in de plaats ontnomen van moed en durf, en heeft die taak gedelegeerd aan een georganiseerd mechanisme. Dit door het dwaze geloof dat de Staat het recht heeft om te doen wat hij niet langer durft. De “majesteit van de wet” is een zaak van de rede; het zou zich niet verlagen tot primitieve instincten. Haar missie is van een “hogere” aard. Akkoord, het baadt nog steeds in de theologische warboel die straffen voorlegt als een middel tot zuivering, of als vervangende boetedoening voor zonde. Wettelijk en sociaal gezien oefent de verordening echter straf uit, niet enkel als het opleggen van pijn op de overtreder, maar ook voor het afschrikkende effect op anderen.

Maar wat is de echte basis van straf? Het denkbeeld van een vrije wil, het idee dat de mens op elk ogenblik kan kiezen tussen goed en slecht; als hij het slechte kiest, dan moet hij de prijs betalen. Hoewel deze theorie al lang ineengestort en in de vuilnisbak geworpen is, wordt het nog dagelijks aangewend door het volledige mechanisme van de regering, wat die de meest wrede en brutale martelaar van het menselijk leven maakt. De enige reden om dit zo te laten is het nog wredere denkbeeld dat hoe groter de terreur is die de straf teweegbrengt, hoe sterker haar preventief effect zal zijn.

De samenleving gebruikt de meest drastische methoden in haar omgang met de overtreder. Waarom houden ze de misdaad niet tegen? Alhoewel een man in Amerika onschuldig zou moeten zijn tot zijn schuld bewezen is, voert de arm der wet, de politie, een terreurbewind. Ze maakt willekeurige arrestaties, slaat, knuppelt en koeioneert mensen. Ze gebruikt de barbaarse **methode van de “derde graad”**, onderwerpt haar ongelukkige slachtoffers zo aan de smerige lucht van het politiebureau en de nog smerigere taal van zijn bewakers. Desondanks worden er steeds meer misdaden gepleegd, en de samenleving betaalt de prijs. Aan de andere kant is het een publiek geheim dat wanneer de ongelukkige burger de volle “genade” van de wet heeft ontvangen, en voor veiligheidsredenen in de ergste hel is verstopt, zijn echte lijdensweg begint. Zijn rechten als mens ontnomen, verlaagd tot een automaat zonder wil of gevoel, volledig afhankelijk van de genade van wrede bewakers moet hij dagelijks een

proces van ontmenselijking ondergaan, vergeleken met de wilde wraak die slechts kinderspel is.

Er is in de Verenigde Staten geen enkele strafinrichting of verbeteringsgesticht waar mensen niet gemarteld worden, “om ze goed te maken,” door de ploertendoder, de matrak, de dwangbuis, **de watertherapie**, de “kolibrie” (een electrisch toestel die men langs het lichaam wrijft), de isolatiecel, de **arena**, en het hongersdieet. In deze instellingen wordt een mens’ wil gebroken, zijn ziel vernederd, zijn geest onderworpen door de dodelijke monotonie en routine van het gevangenisleven. In Ohio, Illinois, Pennsylvania, Missouri, en in het Zuiden zijn deze gruwelijkheden zo flagrant geworden dat ook de buitenwereld ervan afweet, terwijl in de meeste andere gevangenissen dezelfde Christelijke methodes gebruikt worden. Maar de gevangensmuren laten de gekwelde kreten van de slachtoffers zelden ontsnappen – gevangensmuren zijn dik, ze dempen het geluid. De samenleving zou nog minder schade ondervinden met het plots afschaffen van alle gevangenissen, dan dat ze kan hopen op bescherming van deze 20ste-eeuwse gruwelkamers.

Jaar na jaar geeft de gevangenispoort de wereld verhongerde, misvormde, willoze schipbreukelingen der mensheid, met het merkteken van Kaïn op hun voorhoofd, hun hoop kapot gemaakt, al hun natuurlijke levenslust gedempt. Met niks anders dan honger en onmenselijkheid om hen te groeten vallen deze slachtoffers al snel terug op de misdaad als enige mogelijkheid tot bestaan. Het is niet zo ongewoon om mannen en vrouwen te vinden die de helft van hun leven – nee, bijna heel hun bestaan – in de gevangenis hebben doorgebracht. Ik ken een vrouw op Blackwell’s Island die al achtendertig binnen en buiten ging; en via een vriend hoorde ik dat een jongen van zeventien, die hij had opgevoed en waarvoor hij gezorgd had in de Pittsburg strafinrichting, nooit de betekenis van vrijheid had gekend. Van het verbeteringsgesticht tot de strafinrichting, zo was het leven van die jongen gegaan. Totdat hij, zijn lichaam gebroken, als slachtoffer van maatschappelijke wraak stierf. Deze persoonlijke ervaringen worden gestaafd door de uitgebreide gegevens die ontegensprekelijk bewijzen dat gevangenissen als afschrikking of hervorming waardeloos zijn.

Mensen die het goed bedoelen werken nu aan een nieuwe koers voor de gevangenskwestie, - reclassering, om de gevangene de kans te geven opnieuw een mens te worden. Hoe lovenswaardig dit ook is, ik vrees dat het onmogelijk is om goede resultaten te behalen door goede wijn in een beschimmelde fles te gieten. Enkel een volledige heropbouw

van de samenleving kan de mensheid genezen van de kanker die misdaad heet. Doch, als de stompe punt van ons maatschappelijk geweten geslepen werd, dan zouden de strafinrichtingen misschien een nieuw laagje vernis krijgen. Maar de eerste stap is dan de renovatie van het maatschappelijke geweten, en die is in een belabberde toestand. Het moet jammer genoeg wakker geschud worden en verstaan dat misdaad slechts een graduele kwestie is, dat we allemaal de mogelijkheid tot misdaad in ons hebben, min of meer, naargelang onze mentale, fysische en sociale omgeving; en dat de individuele misdadiger slechts een reflex is van de bewegingen van het geheel.

Wanneer het maatschappelijke geweten is wakker geschud, dan leert het gemiddelde individu misschien de “eer” weigeren om de speurhond van de wet te zijn. Mogelijks houdt hij op met het vervolgen, verachten en wantrouwen van de overtreder, en geeft hij hem de kans om te leven en te ademen tussen zijn naasten. Instituties zijn natuurlijk moeilijker te bereiken. Ze zijn koel, ondoordringbaar, en wreed; maar toch, misschien is het mogelijk om met een ontwikkeld maatschappelijk bewustzijn de gevangenis-slachtoffers te bevrijden van de brutaliteiten van de gevangenisambtenaren, cipiers, en bewakers. De publieke opinie is een sterk wapen; zelfs de houders van menselijke prooien zijn er bang van. Ze zouden een beetje menselijkheid leren, zeker als ze beseffen dat hun jobs er van afhangen.

Maar de meest belangrijke stap is het eisen dat de gevangene het recht heeft om te werken terwijl hij in de gevangenis zit, met enige geldelijke compensatie die het mogelijk maakt om te sparen voor zijn vrijlating, het begin van een nieuw leven.

Het is haast belachelijk om iets te verwachten van de huidige samenleving als we bedenken dat werkmensen, zelf loonslaven, tegen gevangenenarbeid zijn. Ik zal niet ingaan op de wreedheid van deze houding, maar enkel de onbruikbaarheid ervan beschouwen. Om te beginnen heeft de tegenstand van de georganiseerde arbeiders zich tot dusver gericht tegen windmolens. Gevangenen hebben altijd gewerkt; alleen was de Staat hun uitbouter, net zoals de individuele werkgever de dief was van de georganiseerde arbeid. De Staten hebben hun gevangenen ofwel aan het werk gezet voor de regering, ofwel hebben ze hun arbeid uitbesteed aan het privé-initiatief. Negenentwintig van de Verenigde Staten doen dit laatste. De Federale overheid en zeventien Staten doen er niet aan mee, net als de belangrijkste naties in Europa, aangezien het leidt tot afschuwelijk overwerk en misbruik van gevangenen, en tot eindeloos geknoei.

“Rhode Island, de Staat gedomineerd door Aldrich, is misschien het slechtste voorbeeld. Onder een vijfjaren contract, daterend van 7 juli 1906 en hernieuwbaar voor nog vijf jaren als de privé-aannemers dat willen, wordt de arbeid van de gevangenen van de Rhode Island Penitentiary en de Providence County Jail verkocht aan de Reliance-Sterling Mfg. Co. voor net geen 25 cent de man per dag. Dit bedrijf is eigenlijk een gigantische Gevangenenarbeid Trust, want het least ook de arbeid van gevangenen uit Connecticut, Michigan, Indiana, Nebraska, en South Dakota, alsook de verbeteringsgestichten van New Jersey, Indiana, Illinois, en Wisconsin; elf inrichtingen in totaal.

“De omvang van het gekonkel onder het contract van Rhode Island kan afgeleid worden uit het feit dat ditzelfde bedrijf 62,5 cent per dag betaalt voor de arbeid van één gevangene in Nebraska, en dat Tennessee bijvoorbeeld \$1,10 per dag ontvangt van de Gray-Dudley Hardware Co.; Missouri krijgt 70 cent per dag van de Star Overall Mfg. Co.; West Virginia 65 cent per dag van de Kraft Mfg. Co., en Maryland 55 cent per dag van Oppenheim, Oberndorf & Co., hemdenmakers. Het verschil in prijzen wijst naar een enorm geknoei. De Reliance-Sterling Mfg. Co. bijvoorbeeld, maakt hemden. De kost van gratis arbeid is niet minder dan \$1.20 per dozijn, terwijl het Rhode Island dertig cent per dozijn betaalt. Verder vraagt de Staat aan deze Trust geen huur voor het gebruik van haar gigantische fabriek, vraagt ze ook niks voor elektriciteit, verwarming, licht of zelfs water, en vordert geen belastingen. Wat’n gefoefel!” ⁶

Er wordt geschat dat in dit land meer dan twaalf miljoen dollar aan arbeidershemden en overalls jaarlijks wordt geproduceerd door gevangenisarbeid. Het is een vrouwenindustrie, en de eerste gedachte die opkomt is dat een immense hoeveelheid gratis vrouwenarbeid zo **verkeerd geplaatst** is. De tweede overweging is dat mannelijke veroordeelden, die eigenlijk een ambacht zouden moeten leren opdat ze na hun vrijlating enige kans zouden hebben om in de eigen behoeften te voorzien, dit werk moeten doen zonder dat ze ook maar een dollar kunnen verdienen. Dit wordt nog erger als we bedenken dat veel van dit werk verricht wordt in verbeteringsgestichten, die zo sterk beweren dat ze hun gevangenen trainen om nuttige burgers te worden.

De derde en belangrijkste overweging is dat de enorme winsten, die zo uit het werk van de gevangenen worden geperst, een constante aansporing zijn voor de aannemers om van hun ongelukkige slachtoffers veel te zware taken te eisen, en om hun wreed te straffen wanneer hun werk de buitensporige eisen niet haalt.

Nog iets over de veroordeling van gevangenen tot taken waarmee ze niet kunnen hopen op een betere toekomst na hun vrijlating. Indiana, bijvoorbeeld, is een Staat dat veel vertoon heeft gemaakt over hun leidende positie in moderne methoden van straffen. Maar volgens het rapport uit 1908 van de opleidingsschool van haar “verbeteringsgesticht” waren 135 gevangenen ingeschakeld in het vervaardigen van kettingen, 207 bij de hemden en 255 bij de metaalgieterij – in totaal 597 man in drie beroepen. Maar in dit zogezegd verbeteringsgesticht waren 59 beroepen vertegenwoordigd, waarvan 39 verbonden met het platteland. Indiana beweert net als andere Staten dat ze de gevangenen in haar verbeteringsgesticht opleidt om na hun vrijlating een beroep te kunnen uitoefenen waarmee er brood op de plank kan komen. In feite laat ze hen kettingen, hemden en bezems maken; dat laatste ten voordele van de Louisville Fancy Grocery Co. Het maken van bezems is grotendeels een monopolie van de blinden, het maken van hemden gebeurt door vrouwen, en er is slechts één vrije (niet-gevangenis) kettingfabriek in de Staat, en daar kan een ex-gevangene geen werk vinden. De hele zaak is een wrede mop.

Als de Staten hun hulpeloze slachtoffers van zo’n grote winsten beroven, is het dan niet hoog tijd voor de georganiseerde arbeid om haar lege kreten te stoppen, en een degelijke vergoeding te eisen voor de veroordeelde, net zoals de vakbonden het voor zichzelf eisen? Op die manier zouden de arbeiders het probleem oplossen dat de gevangene tot vijand van de arbeider maakt. Ik zei elders al dat duizenden veroordeelden, incompetent en zonder vak, zonder middelen tot levensonderhoud, jaarlijks terug de wereld worden ingestuurd. Deze mannen en vrouwen moeten leven, want zelfs een ex-gevangene heeft behoeften. Het gevangenisleven heeft van hen antisociale wezens gemaakt, en de ferm gesloten deuren die hen bij hun vrijlating ontvangen zullen hun verbittering niet minderen. Het onvermijdelijke resultaat is dat ze een gunstige groep vormen waaruit onderkruipers, oplichters, detectives, en politieagenten worden genomen, die maar al te graag het bevel van hun baas opvolgen. Aldus staat de georganiseerde arbeid haar eigen doelen in de weg, door haar dwaze weigering om haar activiteiten ook in de gevangenis verder te zetten. Het helpt giftige gassen creëren die iedere poging tot economische betering doen stikken. Als de arbeider deze effecten wil vermijden, zou hij het recht van de gevangene om te werken moeten *eisen*, hij zou hem moeten zien als een broeder, hem in zijn organisatie nemen, en *met zijn hulp zich tegen dit systeem keren dat hun beiden onderdrukt*.

Tot slot, maar zeker niet in het minst, is er het groeiende besef van de barbaarsheid en ondoeltreffendheid van de definitieve straf. Zij die geloven in een verandering en er ook oprecht naar streven zijn vlug om te besluiten dat men een kans moet krijgen om het goed te maken. Maar hoe moet hij die tien, vijftien of twintig jaar moet zitten dat dan doen? De hoop op vrijheid of kansen is de enige drijfveer van het leven, zeker voor het leven van de gevangene. De samenleving heeft zo lang gezondigd tegen hem – het zou hem op z'n minst nog dat moeten gunnen. Ik ben niet erg hoopvol dat het dat zal doen, of dat er enige echte verandering in die richting kan plaatsvinden vooraleer we ons voorgoed kwijten van de omstandigheden die de gevangene en de cipier voortbrengen.

**Out of his mouth a red, red rose!
Out of his heart a white!
For who can say by what strange way
Christ brings his will to light,
Since the barren staff the pilgrim bore
Bloomed in the great Pope's sight.**

Voetnoten

¹*Crime and Criminals*. W. C. Owen.

²*The Criminal*, Havelock Ellis.

³*The Criminal*.

⁴*The Criminal*.

⁵*The Criminal*.

⁶Quoted from the publications of the National Committee on Prison Labor.